

הטור השביעי

הקלפי - מוצא או מחבוא?

בכך את הועדה הזאת ואת התעוררותה לברר סתומות. יתכן כי היא תהיה אפילו לתועלת רבה. אך עצם הופעתה ועצם היותה מהקבלת על הדעת היא מאותות המהלך המשונה והבלתי טבעי שכבר גלגל את הפרשה בכל הערוצים האפשריים פרט לערוץ המשפטי האחד היאה לה.

ג.

אכן הפרשה האמיתית והעקרונית כיום אינה פרשת לבון והקצין הבכיר (שאינה יכולה להיות ענין אלא לבית דין) כי אם פרשת השתכשותם של דרכי הביורור והחקירה. דבר זה הולך ונעשה גלוי יותר ויותר ככל שמתרבות הפליאות המתעוררות בקשר עם שיטות פעולתה ונוסח מסקנותיה של ועדת השרים. המאמר של ורה אלי ישיב ב"הארץ" על דרכי עבודתה של ועדה זו כמה מן העובדות המובאות בו היו צריכות, באוירה נורמאלית, להסעיר את דעת הקהל, וברור כי י"ר הועדה שהגיב על כך בקבעו שאותו מאמר הוא "נונסנס" נמצא מסתפק הפעם בתגובה שאינה מסבירה הרבה.

העובדה הקובעת הנועשית כעת גלויה יותר ויותר. היא העובדה שבמדינת ישראל נמלה הממשלה לא בשל מעשה לא-תקין שנעשה בשמה עלייך ועדת השרים אלא בשל כך שראש הממשלה קם להתנגד למעשה כזה שיש בו משום הפרתם של סדרי נוהל מדיני ומשפטי. לא המשיגה ששנתה אותה ועדה הוא שגרם למשבר הממלכתי שלי, אלא ההתרעה על משיגה זה והנסיון למחות כנגדו ולתקנו. זו עובדת היסוד ועילת היסוד של המשבר וזה עיקרו. כל שאר צעדים נכונים או לא נכונים שנעשו בו, ע"י צעד זה או אחר, אינם אלא טפלים לעיקר.

החרם שהוטל על בן גוריון ופסילתו מלהיות ראש לממשלה הזאת בשל כך שהוא מילא חובה אלמנטרית של ראש ממשלה הוא דבר אשר יזיד עוולה שבו עוד תתגלה ותובן אנלי במשך הזמן. מאמצי שכנוע הסברה לגילוייה של עוולה זו הם חובה לבירי אותה ותקינותה של המדינה. השאלה היא רק אם הליכה לבחירות היא המסקנה ההכרחית המשתמעת מחובה זו.

לא, מבחינה זו לא תהיינה בחירות אלו עמידה-על-עקרין ומלחמה עליו, אלא רק אמצעי לדלג ולפסח על תבעיה אל מוצא מיכאני שאינו מן הענין. על אחת כמה וכמה כשבחירות אלו עתידות להיערך לא בשל התנגדות עקרונית לפסילתו של בן גוריון כראש-ממשלה בישעה זו אלא רק בשל התנגדות לגוון מסויים ולדרגה מסוימת של חרם זה. לאחר שמפא"י ובן-גוריון היו נכונים להקים יחד עם המפלגה הפרוגרסיבית פמשי" לה שאשכול יעמוד בראשה ובן גוריון יהיה בה שר בטחון, הרי שהתנגדות עקרונית שוב אינה עומדת ואינה יכולה לעמוד למכשול גם ביחס לשתי מפלגות הפועלים אף אם החרם שלהן היה חריף יותר ומודגש יותר. מרגע שניטלת הבחינה העקרונית הרי ברור כי הסכמה של בן גוריון לכינון ממשלה עם שתי מפלגות הפועלים על אף עוול שעשו לה, היא צעד נכון יותר ונעלה יותר מאשר החלטתו ללכת לבחירות מפני עוול שעשו לה. הסכמה באין ברירה לתנאי מפלגות המיעוט הפועליות היא במקרה זה לא ויתור על עיקרון אלא השארתו של עיקרון זה כשאלה בוערת על סדר היום. הליכה לבחירות בגסיבות אלו, על מנת לשוב למבנה הממשלתי הקודם, היא בעצם לא התמודדות עם הבעיה, אלא נסיון לא-מודע למצוא מחבוא מפניה.

א.

ענין הבחירות הולך ונעשה ודאות, ודומה כי כשם שאין הדעת סובלת דאואת זו כעת, כך קשה יהיה "להתרגל לרעיון" גם בתקופה שמכאן ועד מועד ההליכה לקלפי. יש להניח כי תוקף ההתנגדות הפנימית למערכה העתידה לא יסוג גם בשעה שנהיה מצויים בתוכה ואפשר שהוא אף יוסיף ויתחזק שעה שטעמה של אותה מערכה, כה, שכיום אנו רק משערים אותו בדמיון, יהיה למציאות מוחשת וקיימת. כל תופעות הלזוי הצורמות של מלחמת בחירות, שהן אולי באמת המתיר שכדאי לשלמו בעד קיומה של דימור קראטיה, תהיינה הפעם לא בבחינת מעמסה הכרחית שאין לה תחליף, אלא בבחינת התפרקות מיותרת שאין לה כפרה.

מסתבר, כי יגיעון ומהומתן של הבחירות הללו לא תחוללנה שינוי מהותי במאזן הכוחות הפוליטיים והחברתיים במדינה, אך אם יתחולל בעטיין שינוי של ממש בשטח זה, קרוב לדאי כי פירושו יהיה התערערות עמדותיה החזקות והותיקות של תנועת הפועלים בהנהגת המדינה, ובנוף חייה של האומה. במקרה זה לא יהיה מנוס מן המסקנה כי שלוש מפלגות הפועלים הן שגרמו לכך במור ידיהן: שתי המפלגות שהתנו את השתתפותן בממשלה הקיימת במעשה החלטה שאין לו שחר מבחינה היסטורית ואין לו צידוק בהשתלשלות הענינים בהווה, והמפלגה האחת אשר כוחה והשבונה הארוך לא עמדו לה למנוע מכך שמעשה ההחרמה זה יגלגל אותה אל תוך זירה של מלחמת בחירות שבה יהיו הכל, כתמיד, קמים עליה מבחוץ, ואילו ידיה תחיינה הפעם כבולות מבית.

יש טוענים כי ההליכה לבחירות אלו היא פרי ה"פרשה" וכי לו רק משום כך בלבד יש למנוע אותן. דעה זו אין לקבל לא מצד קביעת שבה ולא מצד מסקנה שלה. אילו אמת הדבר כי הפרשה עצמה והפולמוס העיקרוני הכי רוך בה הם שגרמו את צורך הבחירות כי אז היה זה נימוק בעד ההליכה לקלפי. פולמוס הפרשה שיה משבר ממשלתי ושוה בחירות, במדינות מחוקנות כבר נשברו ממשלות אף בשל ענינים קלים מזה.

כל אותם דיבורים ש"הפרשה היתה לזרא", מה מקורם? אין להתעלם מכך שדיבורים אלה מבטאים רגש שהוא כמעט נחלת הכל. הנשמעה כזאת שצ"ב נאור יעמוד ויטען כי יש להוריד מן הפרק פולמוס עיקרוני חסור רק מפני ש"זה נמאס"? מדוע לא עלתה טענה כזאת לגבי כל פולמוסים קודמים שבישוב ובמדינה ושהיו פעמים ממושכים יותר מריב הפרשה עד כה, ופעמים גם חשובים פחות ממנו?

תופעה זו מקורה לא בכך שהפרישה היא ענין תפל וחסר ערך שאין שווה לריב עליו, אלא בכך שדרכי בירורה היו דרכים שאחה מוצא בן מכלי-וכל חוץ מן הדרך המשפטית האחת שענין משפטי כמו זה מחייב אותה. זו הסיבה לכך שהפרשה הצמיחה כל אותם ספיוחים וספיוחי ספיוחים שנשתרגו על ההווי הציבורי כסבך אשר הבריות חדלים לחהות על עצם מהותו ואינם שואפים אלא להיחלץ מתוכו.

רק על רקע זה של דרכי טיפול שלא מן הענין יכלה לקום עכשיו, דרך משל, אותה ועדת-המישה של סטודנטים, שנתמנו מטעם תא מפא"י באוניברסיטה" ורק על רקע זה יכולה להסחבר העובדה כי רבי המדינה ופרנטיה וראשי מפלגות שלה מסכימים להיחקר ע"י חמשת הסטודנטים הללו ולעבור לסף ניהם כבני מרון. אין אני אומר לפסול